

Raadsvoorstel

Raadsvergadering Debat en Beslút	: 28 januari 2026
Petear	: 14 januari 2026
Agendapunt	: 7D./14B.
Nummer	:
Datum voorstel	: 24 november 2025
Onderwerp	: Toekomstvisie en strategische agenda sociaal domein
Zaaknummer	: z. 871615
Portefeuillehouder	: mevrouw S. van der Meer

Voorstel:

1. De *'Toekomstvisie Sociaal Domein'* vast te stellen.
2. De *'Strategische Beleidsagenda Sociaal Domein 2026-2032'* vast te stellen.

Inleiding – Ynlieding

Met de *'Visie Brede Welvaart De Fryske Marren 2030 en verder'* (2022) als uitgangspunt is het afgelopen jaar gewerkt aan het toekomstbestendig maken van het sociaal domein. Hiertoe is de *'Toekomstvisie Sociaal Domein'* opgesteld (bijlage 1), waarin het toekomstbeeld van het sociaal domein voor De Fryske Marren wordt geschetst. Deze visie biedt een belangrijk kader voor het oppakken van de huidige maatschappelijke opgaven in het sociaal domein: met een gezamenlijk beeld van de toekomst kunnen de ambities, keuzes en beslissingen waar de gemeente nu voor staat in het perspectief van de lange(re) termijn worden geplaatst. De raad werd in het consulerend petear van 10 januari 2024 geraadpleegd voor de totstandkoming van de visie. In bijlage 2 is een beknopt overzicht opgenomen van de gremia die in dit traject zijn bevraagd, inclusief de inbreng die in de visie is meegenomen.

Een visie geeft een abstract beeld van de toekomst en is bedoeld om mensen te inspireren en motiveren de uitdagingen, die het tot stand brengen van het toekomstbeeld met zich meebrengt, gezamenlijk aan te gaan en op te pakken. Hierbij is het nodig dat we de visie concretiseren, dat wil zeggen vertalen naar de praktijk, zodat alle betrokkenen weten waar we aan werken, welke resultaten we willen behalen en waar eenieder zelf aan bij kan dragen.

Voor het concretiseren van de visie gebruiken we op strategisch niveau het instrument van de beleidsagenda, waarin op hoofdlijnen de koers wordt bepaald om de visie te realiseren (bijlage 5). De beleidsagenda omvat, naast de benoemde maatschappelijke effecten die we voor onze inwoners willen bereiken (i.e. 'de resultaten'), tevens de bijbehorende doelstellingen met indicatoren en normen. Deze doelstellingen zijn thematisch gegroepeerd in een aantal verschillende beleidskaders, die samen de beleidsagenda vormen. De raad stelt daarmee, vanuit haar kaderstellende rol, de strategische beleidsagenda vast. De indicatoren en normstellingen maken het mogelijk de voortgang te monitoren en op inhoud te sturen. Inhoudelijk is de beleidsagenda, naast het kader van de Brede Welvaart, mede afgestemd op landelijke agenda's, de maatschappelijke opgaven binnen De Fryske Marren en onze wettelijke taken.

Beoogd resultaat - Beëage resultaat

Een gedragen toekomstbeeld voor het sociaal domein van De Fryske Marren, waarmee richting wordt gegeven aan het realiseren van een toekomstbestendige participatiesamenleving: een sociaal domein waarin de inwoner centraal staat en dat veerkrachtig en betaalbaar is.

Een strategische beleidsagenda waarmee de toekomstvisie voor het sociaal domein op kaderstellend niveau is uitgewerkt en geconcretiseerd. Deze uitwerking vindt plaats door aan de hand van de beoogde maatschappelijke effecten en bijbehorende doelstellingen de koers voor de komende jaren op hoofdlijnen uit te zetten.

Argumenten – Arguminten

1.1 De toekomstvisie geeft richting aan het sociaal domein voor de langere termijn.

Het beeld van de toekomst voor het sociaal domein geeft aan waar we heen willen in De Fryske Marren (de 'stip op de horizon'), met de richtinggevende principes als leidraad. De inhoudelijke keuzes die hierbij worden gemaakt, gebaseerd op Brede Welvaart en de thema's bestaanszekerheid, gezondheid en kansengelijkheid, zijn medebepalend voor de invulling van de strategie op lange(re) termijn. De toekomstvisie biedt hiermee een belangrijk kader voor de keuzes waar de gemeente nu voor staat.

1.2 Inzicht in maatschappelijke opgaven als fundament voor de toekomstvisie

Maatschappelijke trends en ontwikkelingen die spelen in De Fryske Marren zijn van invloed op zowel de invulling als het realiseren van het toekomstbeeld. De relevante onderwerpen op dit vlak zijn inzichtelijk gemaakt in de toekomstvisie en vormen mede de basis voor de gemaakte inhoudelijke keuzes.

2.1 Concretisering van de toekomstvisie

Een strategische beleidsagenda is een instrument om de toekomstvisie te concretiseren door het benoemen van resultaten en doelstellingen. De resultaten betreffen de maatschappelijke effecten die we voor onze inwoners willen realiseren, de doelstellingen geven richting aan de activiteiten die we uitvoeren om de effecten ook daadwerkelijk te bereiken.

2.2 Ondersteuning bij het realiseren van de toekomstvisie

De beleidsagenda schetst een duidelijke strategische koers op basis waarvan aanvullende keuzes gemaakt kunnen worden voor taken, initiatieven en activiteiten (wat is nu echt belangrijk?) en deze geprioriteerd kunnen worden op zowel de kortere als middellange termijn.

2.3 Integrale aanpak met thematisch gegroepeerde doelstellingen in beleidskaders

De doelstellingen in de beleidsagenda zijn thematisch gegroepeerd in vier verschillende beleidskaders. De agenda kent daarmee een systematiek met thematische beleidskaders die een integrale koers mogelijk maken, waarin gemakkelijker samenhangende keuzes gemaakt kunnen worden. Dit integrale karakter van de agenda betekent tevens dat op strategisch niveau al een samenhangende koers kan worden uitgezet, waarin eventuele conflicterende belangen tussen verschillende thema's naar voren komen en direct geadresseerd kunnen worden.

2.4 Verbeterde integrale besluitvorming

De beleidsagenda draagt bij aan een verbeterde besluitvorming omdat benodigde beslissingen aan de hand van een kaderstellende en integrale agenda genomen kunnen worden.

2.5 Versterking van sturing

Controle en sturing door de raad op de te behalen resultaten wordt mogelijk gemaakt door de beleidsmonitor bij de agenda. Het integrale karakter van de agenda zorgt er tevens voor dat een samenhangende sturing op de verschillende thema's plaats kan vinden aan de hand van voortgangsrapportages die worden voorgelegd aan de raad.

Kanttelingen: risico's en eventuele beheersmaatregelen – Kanttekeningen: risiko's en eventuele beheersmaatregelen

1.1 De toekomst laat zich niet volledig voorspellen

Een visie is abstract, de praktijk is echter complex (en weerbarstig). Maatschappelijke ontwikkelingen volgen elkaar soms in hoog tempo op en zijn niet altijd te voorspellen. Desondanks is het hebben van een visie van belang omdat daarmee wordt voorkomen dat de organisatie ongericht zaken oppakt. Om de eventueel veranderende maatschappelijke behoeften in het oog te blijven houden is het van belang tussentijds ook even stil te staan en te evalueren.

1.2 Spanning tussen leef- en systeemwereld

Bij het oppakken van maatschappelijke opgaven raken de rol en uitvoeringspraktijk van de gemeente (systeemwereld) de alledaagse realiteit van de inwoners (leefwereld). We streven naar een participatiesamenleving en om daarbij te voorkomen dat de systeemwereld de leefwereld overschaduw is het noodzakelijk dat we de belangen van individuen en groepen voortdurend blijven afwegen en dat er ruimte blijft voor maatwerk.

2.2 Te weinig ruimte voor tussentijdse aanpassingen

Zoals hierboven beschreven kunnen zich te allen tijde op nationaal, regionaal of lokaal niveau onverwachte ontwikkelingen voordoen. Om hier op in te kunnen spelen kan de beleidsagenda tussentijds bijgesteld worden door het aanpassen van en opnieuw vast laten stellen van (delen van) de beleidskaders.

2.3 Beleidskaders passen niet volledig bij de uitvoeringspraktijk

Doelstellingen in de beleidsagenda zijn thematisch gegroepeerd in beleidskaders om een integrale aanpak van beleidsvraagstukken te borgen. De gekozen indeling sluit mogelijk niet geheel aan bij de uitvoeringspraktijk. Naar aanleiding van de werkpraktijk kunnen (delen van) beleidskaders aangepast worden en opnieuw door de raad worden vastgesteld.

Beleid, regelgeving en Sustainable Development Goals (SDG's) – Belied, regeljouwing en Sustainable Development Goals (SDG's)

De toekomstvisie en strategische beleidsagenda sociaal domein raken aan alle wet- en regelgeving die relevant is voor het sociaal domein.

Met onder meer de Brede Welvaart als kapstok voor de toekomstvisie en de strategische beleidsagenda zijn de volgende SDGs relevant:

Financiën - Finânsjes

Op dit moment is niet vast te stellen welke investeringen uit de toekomstvisie en strategische beleidsagenda naar voren komen. We verwachten op voorhand wel dat het versterken van de sociale basis een belangrijke pijler van de vertaling naar de uitvoering wordt. Eventueel benodigde investeringen kunnen worden meegenomen in de perspectiefnota.

Duurzaamheid - Duorsumens

De duurzame inzetbaarheid van zorg en ondersteuning die we als gemeente aan onze inwoners bieden zijn belangrijke drijfveren bij de keuzes voor een toekomstbestendig sociaal domein.

Participatie - Partisipaasje

De toekomstvisie is tot stand gekomen in samenwerking met team maatschappelijke ontwikkeling, het sociaal wijkteam, het management van het sociaal domein, strategische partners, de Adviesraad Sociaal Domein, gemeenteraad De Fryske Marren, Klankbordgroep Inclusie en het Platform armoede en schulden. In bijlage 2 zijn wijze van consultatie en inbreng van deze verschillende betrokkenen beknopt weergegeven. De Adviesraad Sociaal Domein heeft positief geadviseerd over de toekomstvisie (bijlage 3). In bijlage 4 is de reactie op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein opgenomen.

Communicatie - Kommunkaasje

Na vaststelling door college en gemeenteraad komt een publieksversie van de toekomstvisie en strategische beleidsagenda beschikbaar voor inwoners en partners.

Vervolg en evaluatie - Ferfolch en evaluaasje

Na vaststelling van de toekomstvisie en strategische beleidsagenda worden in de periode tot medio 2026 de beleidskaders uit de beleidsagenda verder uitgewerkt. Op het niveau van de uitvoering worden per beleidskader een of meerdere uitvoeringsprogramma's geformuleerd waarin specifieke (beleids-)maatregelen, operationele doelstellingen met indicatoren, activiteiten en budgetten worden beschreven, inclusief tijdspad. De uitvoeringsprogramma's worden eind 2026 opgeleverd.

Bijlagen – Taheakke

20251124-Bijlage 1-Toekomstvisie Sociaal Domein- z.871615

20251124-Bijlage 2-Overzicht betrokkenen-z.871615

20251124-Bijlage 3-Advies ASD- z.871615

20251124-Bijlage 4-Reactie op advies ASD-z.871615

20251124-Bijlage 5-Strategische beleidsagenda Sociaal Domein 2026-2032-z.871615

Burgemeester en wethouders van De Fryske Marren,

gemeentesecretaris,
Ditta Cazemier

burgemeester,
Leo Pieter Stoel